

KANSANHUOLTOMINISTERIÖN SEKÄ
KULKULAITOSTEN JA YLEISTEN TÖIDEN MINISTERIÖN 2.2.1942 ANTAMAT
RAKENNUSTÖISSÄ TARVITTAVIEN

MAALIINEIDEN

SÄÄNNÖSTELYÄ JA KÄYTTÖÄ KOSKEVAT
MÄÄRÄYKSET

HELSINGISSÄ 1942

Pellavaöljyvernissan valmistus on viime vuotena ollut vain noin $\frac{1}{10}$ v. 1939 käytetystä määrästä. Hartsioöljyvernissaa ei myöskään, kuten tiedetään, saada hankituksi lähimainkaan tarvittavaa määrää. Kumpaakin vernissavalmistetta on senvuoksi harkiten käytettävä eri töiden erilaisten vaatimusten mukaisesti. Rakennustoissa voidaan toistaiseksi myöntää pellavaöljyvernissaa ainoastaan ulkoikkunoiden ja -ovien sekä rautaosien sivelyä varten vähäinen määrä, ja vain poikkeustapauksissa permantojen sekä elintarve-myymälöiden seinien alaosien ja kalustojen maalaukseen. Puusepäntehtaille ovien ja ikkunoiden öljyämiseen ei enää voida vernissan ostolupia antaa, joten tehtaiden täytyy lähettää tuotteensa rakennuksille ilman pohjustussivelyä. Yksityisille ikkunakitin valmistajille ei myöskään myönnetä vernissaa. Tehdasmaisesti valmistettua kittiä on toistaiseksi vielä saatavissa kaupoista. Koska kitin valmistukseen käytettävien pellavaöljyjätteiden saanti on myös hyvin rajoitettua, kehoitetaan rakennuttajia jo nyt, mikäli mahdollista, suunnittelemaan ikkunalasit puulistoilla kiinnitettäväksi, etteivät myöhemmin, kitin loppussa, joutuisi vaikeuksiin.

Kun siis sekä eri vernissatuotteita että niistä valmistettuja valmiita värejä ei ole saatavissa kuin murtoosa tarvittavasta määrästä, on rakentajien ja maalarien suunniteltava työnsä sen mukaan.

Kauneusseikat ja makuasiat eivät missään tapauksessa saa olla määräämässä öljyvärimaalauksen välttämättömyyttä nykyisenä aikana, vaan on sellaiset työt jätettävä toistaiseksi kokonaan maalaamatta. Liima- ja muita vesisekaisia värejä on käytettävä missä niitä suinkin voidaan käyttää. Puset sisäkatot ja laudoitukset on jätettävä toistaiseksi maalaamatta. Sisäovet ja kiinteät kalustot kestävät hyvin jonkun vuoden kerran maalauksella tai öljyämisellä.

Ulkoseinämaalauksiin ei voida ensinkään antaa maalausöljyä.

Tämän vuoksi on puurakennusten ulkolaudoitus parempi tehdä sahatusta laudasta, joka voidaan maalata kivennäisvärillä, esim. kvartsiitti ym. Höylättyihin pintoihin ovat karbolineumin tai xylamonin tapaiset kylästysaineet tarkoituksen mukaisia.

Kansanhuoltoministeriö on oikeuttanut Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön rakennusasiain osaston rakennustoimiston antamaan ostoluvat rakennustoissa tarvittavalle vernissalle, hartsioöljyvernissalle ja tärpätille. Pienempiin korjaustöihin antavat ostolupia, kuten tähänkin asti, kansanhuoltopiirit sekä Helsingin kaupungin kansanhuoltolautakunta, soveltaen harkinnan mukaan allaselostettuja määräyksiä. Valmiitten värien jakelu on jätetty tehtaitten huoleksi niille annettujen määräysten mukaan.

Että rakentajat ja maalarinammattin harjoittajat ym. maaliaineiden tarvitsijat olisivat selvillä, minkälaisiin töihin (ja kuinka paljon) maaliaineita korkeintaan voidaan jakaa ja että jakoperusteet ja jaettavat määrät koko maassa olisivat samankaltaiset, saattavat Kansanhuoltoministeriön kemiallisen teollisuuden toimisto ja Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön rakennusasiain osaston rakennustoimisto asianomaisten tietoon ja noudatettavaksi seuraavaa:

Anomusohjeet.

Maaliaineanomukset on tehtävä kirjallisesti. Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön rakennusasiain osaston rakennustoimistolle osoitetaan vernissan, hartsioöljyvernissan ja tärpätin ostolupa-anomukset. Kai-

kista tehdasmaisesti valmistetuista väreistä ja lakoista tehdään anomus jollekin väritehtaille näiden omilla kaavakkeilla. Kummassakin tapauksessa on anomukseen liitettävä kansanhuoltolautakunnan todistus siitä, että sanottu työpaikka on olemassa, että anomuksessa mainitut pinta-ala ym. tiedot pitävät paikkansa ja että sanottuun tarkoitukseen ei muualta ole anottu maaliaineita. Anomuksen voi tehdä joko rakennuksen tai huoneiston omistaja tai maalaustyön suorittaja, jonka on tällöin anomukseen liitettävä rakennuttajan todistus siitä, että k.o. työt on annettu hänen tehtäväkseen. Anomuksessa on mainittava, missä vaiheessa rakennustyö on ja minä aikana on tarkoitus suorittaa maalaustyöt. Määrättyyn työhön myönnettyjä aineita ei saa käyttää jonkun toisen työn suoritukseen, mikäli ei erikoistapauksissa tähän lupaa anneta. Anoja saa itse valita, ottaako hän maalausöljyjä ja tärpättiä vaiko tehdasmaisesti valmistettuja värejä tai lakkoja.

Anomuksessa on lisäksi ilmoitettava:

- 1) ikkunoista aukkojen korkeus ja leveys sekä kappalemäärä;
- 2) ovista samat tiedot kuin ikkunoista; lisäksi on eroitettava ulko- ja sisäovet toisistaan;
- 3) permannoista ilmoitetaan huoneluku ja neliömetrimäärä; jalkalistat voidaan yhdistää neliömetrimäärään;
- 4) keittiö-, myymälä- ym. kalustoista on ilmoitettava sellaiset tiedot, joko kappalemäärät tai neliömetrimäärät, että niiden perusteella voidaan arvioida ainemenekki;
- 5) rautaosista kuten kaiteista, paloportaista, radiaattoreista, vesisäiliöistä ym. joko pituus- tai neliömetrimäärät, niin että annettujen tietojen perusteella voidaan arvioida ainemenekki;
- 6) seinäpintoihin maaliaineita anottaessa on ilmoitettava neliömetrimäärien lisäksi pohjan laatu.

Erikoistarpeisiin anottaessa on esitettävä sellaiset yksityistiedot, että niiden perusteella voidaan ratkaista tarkoituksen välttämättömyys ja arvioida ainemenekki.

Maaliaineiden arvioitu menekki ja sen laske- misperusteet.

Kun maaliaineiden menekki vaihtelee huomattavasti, johtuen maalattavan pinnan laadusta ja maaliaineen paksuudesta, niin on kulutusta arvioitaessa tyydyttävä keskimääräislaskelmaan.

Kuten aikaisemmin selostetuista maaliaineiden anomusohjeista jo selviää, noudatetaan seuraavassa ainemenekkilaskelmassakin perusteena ikkunoita ja ovia arvosteltaessa reikäneliometriä (laskettuna uurremitoista) eikä kuten tavallisesti pintalaskelmaa. Lattioita, kattoja, seiniä ym. sellaisia töitä arvioitaessa käytetään pinta nelio metriä. Harkinnan mukaan voidaan myöntää korkeintaan seuraavassa mainitut aine-määrät neliometriä kohti. Ainemenekkilaskelmissa mainittu maalauksöljy tarkoittaa yleensä hartsioöljyvernissaa, mutta voi rakennustoimisto kuitenkin antaa, mikäli katsotaan tarpeelliseksi, jonkun osan siitä myös pellavaöljyvernissana.

Seuraavassa on A-kirjaimella merkitty se maaliaine-menekki, jonka mukaan Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön rakennusasiain osaston rakennustoimisto antaa ostolupia, kun taas B-kirjaimella on merkitty ne väri- ja lakkamäärät, joita tehtaiden on käytettävä perustana myydessään valmisteitaan rakennusmaalauksiin. Kansanhuoltoministeriön kemiallisen teollisuuden toimisto antaa väritehtaille tarkemmat määräykset siitä, minkälainen kokoomus on rakennusmaalauksiin käytettävillä väreillä ja lakoilla oleva.

I. Ikkunat.

Puurakennuksissa.

A. Sisäpuolet: 1 kert. öljyvärikäsitteily.
Ulkopuolet: 2 kert. öljyvärikäsitteily.
Reikäneliometriä kohti voidaan myöntää:
180 g maalausöljyä.
20 „ tärpättiä.

B. Sisäpuolet: 1 kert. sisäväri- tai lakkakäsittely.
Ulkopuolet: 2 kert. ulkoväri- tai lakkakäsittely.
Reikäneliometriä kohti voidaan myöntää:
300 g sisäväriä tai 125 g sisälakkaa.
200 „ ulkoväriä tai 75 g ulkolakkaa.

Kivirakennuksissa.

A. Sisäpuolet: 1 kert. öljyvärikäsitteily.
Ulkopuolet: 2 kert. öljyvärikäsitteily.
Reikäneliometriä kohti voidaan myöntää:
240 g maalausöljyä.
25 „ tärpättiä.

B. Sisäpuolet: 1 kert. sisäväri- tai lakkakäsittely.
Ulkopuolet: 2 kert. ulkoväri- tai lakkakäsittely.
Reikäneliometriä kohti voidaan myöntää:
400 g sisäväriä tai 125 g sisälakkaa ja 100 g sisäväriä.
200 g ulkoväriä tai 75 g ulkolakkaa.

II. Ovet.

1. Ulko-ovet.

A. 2 kert. öljy- tai öljyvärikäsitteily.
Reikäneliometriä kohti voidaan myöntää:
380 g maalausöljyä.

B. 2 kert. ulkoväri- tai lakkakäsittely.
Reikäneliometriä kohti voidaan myöntää:
600 g ulkoväriä tai 380 g ulkolakkaa.

2. Sisäovet.

A. 1 kert. öljy- tai öljyvärikäsitteily.
Reikäneliometriä kohti voidaan myöntää:
200 g maalausöljyä.
20 „ tärpättiä.

B. 1 kert. sisäväri- tai lakkakäsittely.
Reikäneliometriä kohti voidaan myöntää:
500 g sisäväriä tai 220 g sisälakkaa

III. Permannot ja jalkalistat.

A. 1 kert. öljy- tai öljyvärikäsitteily.
Neliometriä kohti:
90 g maalausöljyä.
5 „ tärpättiä.

B. 2 kert. permantolakka- tai permantolakkavärikäsitteily on sallittu ainoastaan *sairaaloissa*.
Neliometriä kohti:
150 g permantolakkaa tai 300 g permantolakkaväriä;
muissa yleisissä laitoksissa 1 kert. käsittely.
Neliometriä kohti:
90 g permantolakkaa tai 150 g permantolakkaväriä.

IV. Kalustot.

A. 1 kert. öljy- tai öljyvärikäsitteily.
Neliometriä kohti:
80 g maalausöljyä.
10 „ tärpättiä.

B. 1 kert. sisävärikäsitteily.
Neliometriä kohti:
165 g sisäväriä.

V. Elintarvikemyymälät. (Kalustoihin ja seiniin n. 2 m korkeudelle).

1. Puurakennuksissa.

A. Puiset seinät ja raakalautakatot verhoetaan pahlavilla, seinien alaosa (n. 2 metriä) liima- ja 1 kert. öljyvärikäsitteily. Katot ja seinien yläosat liimavärikäsitteily.

Neliometriä kohti:

110 g maalausöljyä.
10 „ tärpättiä.

B. Samoin kuin A, mutta 1 kert. sisävärikäsitteily (öljyvärin tilalle).
Neliometriä kohti:
220 g sisäväriä.

2. Kivirakennuksissa tai rapatuissa puurakennuksissa.

A. Seinien alaosa (n. 2 metriä) kerran tasoitus ja 2 kert. öljyvärimaalaus. Katot ja seinien yläosa maalataan kalkkivärillä.
Neliometriä kohti:
220 g maalausöljyä.
20 „ tärpättiä.

B. Samoin kuin A, paitsi 2 kert. sisävärikäsitteily (öljyvärin tilalle).
Neliometriä kohti:
440 g sisäväriä.

VI. Ravintola- ja niihin verrattavat huoneustot.

A. Ovet, ikkunat, keittiöiden ja tarjoiluhuoneiden kalustot, keittiöiden pesu- ja WC-huoneiden seinät ja katot sekä tarjoiluhuoneiden seinät 2 kert. öljyvärikäsitteily. Ravintolasalien seinät ja käytävät sekä porrashuoneet maalataan muulla värillä, esim. kivennäisvärillä, joka ei kosketuksesta tahraannu, tartu vaatteisiin eikä luovuta pölyä. Ravintolahuoneistojen muiden osien maalaamiseen käytetään kalkki- tai muuta sellaista säännöstelyvapaista raaka-aineista valmistettua korvikeväriä, joka ei tartu vaatteisiin.

Neliometriä kohti:

170 g maalausöljyä.
15 „ tärpättiä.

B. Menetelmä sama kuin A, mutta öljyvärikäsitteilytilalle sisävärikäsitteily.

Neliometriä kohti:

300 g sisäväriä.

VII. WC- ja kylpyhuoneiden seinät.

A. Rapataan ja maalataan kalkkivärillä. Erikoistapauksissa, kuten sairaaloille tms. voidaan myöntää neliometriä kohti:

170 g maalausöljyä.
15 „ tärpättiä.

B. Menetelmä sama kuin A, mutta öljykäsittelytilalle

300 g sisäväriä.

VIII. Rautaosat ja radiaattorit. Mikäli mahdollista käytettävä ruosteelta suojelevia asfaltti- ym. rautalakkoja.

A. 2 kert. öljyvärikäsitteily.
Neliometriä kohti:
150 g maalausöljyä.

B. 2 kert. ulko- tai sisävärikäsitteily.
Neliometriä kohti:
350 g ulko- tai sisäväriä (radiaattoriväriä).

HELSINKI 1942
SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURAN
KIRJAPAINON OY.